

**TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION PEDAGOGIK
TEXNOLOGIYALARINING O'RNI**

Raxmonov Xurshid Xayotjon o'g'li

Farg'ona davlat universiteti talabasi

Muhammadjonova O'g'iloy Bahodirjon qizi

Farg'ona davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada, ta'lim jarayonida foydalanib kelinayotgan pedagogik texnologiyalar haqida hamda ushbu texnologiyalardan foydalanishning samarali tomonlari va xususiyatlari haqida va ta'lim jihatining samaradorligini aniqlashda pedagogik texnologiyalarning o'rni va roli haqida keng ma'lumot va fikrlar yoritib berilgan.

Abstract: This article provides extensive information and ideas about pedagogical technologies used in the educational process, the effective aspects and features of using these technologies, and the place and role of pedagogical technologies in determining the effectiveness of educational aspects.

Аннотация: В статье дается обширная информация и представления о педагогических технологиях, используемых в образовательном процессе, об эффективных аспектах и особенностях использования этих технологий, а также о месте и роли педагогических технологий в определении эффективности образовательных аспектов.

Kalit so'zlar: innovatsiya, ta'lim jarayoni, kelajak, mazmunan, negiz, pedagog, no'anaviy, faoliyat.

Keywords: innovation, educational process, future, content, basis, teacher, non-traditional, activity.

Ключевые слова: инновация, образовательный процесс, будущее, содержание, основа, учитель, нетрадиционный, деятельность.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar — bu ta'lim jarayonida pedagogik maqsadlarni amalga oshirish uchun yangi texnologiyalar, metodlar, vositalar va yondashuvlar majmuasidir. Ular ta'lim jarayonini yanada samarali, interaktiv va ilg'or qilishga yordam beradi. Bunday texnologiyalar o'quvchilarning bilim olish usullarini, o'qituvchilarning metodologiyasini va umumiy ta'lim tizimini qayta qurishga imkon yaratadi. Innovatsion texnologiyalar ta'limni zamonaviy talablar va talabalar ehtiyojlariga moslashtiradi, shuningdek, ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Bu texnologiyalarni o'z ichiga olgan metodlar nafaqat o'quvchilarning o'rganish faoliyatini faollashtiradi, balki o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Bugungi kunda bizning eng katta va oliy maqsadimiz yoshlarimizni kelajakda bilim, ko'nikma va malakaga ega bo'lgan salohiyatli kadr qilib yetishishiga sababchi bo'lishimizdir. Shuningdek, ta'lim jarayonlarida albatta, har bir pedagog innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanmasligining iloji yo'q. Avvalo, innovatsiya so'ziga to'xtaladigan bo'lsak, innovatsiya so'zi lug'aviy jihatdan Innovatsiya tushunchasi ingliz tilidan tarjima qilinganda (innovation) “yangilik kiritaman” degan ma'noni anglatadi. Mazmunan va ma'no jihatidan olib qaraydigan bo'lsak, tushuncha negizida innovatsiya tushunchasi muayyan tizimning ichki tuzilishini o'zgartirishga qaratilgan faoliyatni ifodalaydi. Innovatsiyalarning asosiy ko'rinishlari quyidagilar sanaladi:

- yangi g'oyalar;
- tizim yoki faoliyat yo'nalishini o'zg'artirishga qaratilgan aniq maqsadlar;
- noan'anaviy yondashuvlar;
- odatiy bo'lmagan tashabbuslar;
- ilg'or ish uslublari;

Dastlab pedagogik texnologiya tushunchasi texnikaviy taraqqiyot bilan bog'liq holda fanga 1872-yilda kirib keldi va yunoncha “texnos” san'at, mahorat va hunar, “logos” fan so'zlaridan tashkil topib “hunar fani” degan ma'noni ifodalaydi. Pedagogik texnologiya esa ma'lumot texnologiyasini joriy etish taktikasini ifodalaydi va “Ta'lim beruvchi-moddiy muhit-ta'lim oluvchi (o'quvchi, talaba)” funksional tizim

qonuniyatlariga tegishli bilimlar asosida quriladi. Pedagogik texnologiyaning tuzilmasi: konseptual asos, ta'lim jarayonining mazmuni, texnologik jarayondan iborat bo'ladi. Har bir pedagogik texnologiya muayyan ilmiy konsepsiyaga asoslanadi. Pedagogik texnologiyaning ilmiy konsepsiyasi ta'lim maqsadlariga erishishning: falsafiy, psixologik, ijtimoiy-pedagogik, didaktik asoslanishlarni qamrab oladi. Ta'lim jarayoni mazmuni ta'lim jarayonining: umumiy va aniq maqsadlari, o'quv material mazmunidan iborat bo'ladi

Jumladan, o'quv-tarbiyaviy jarayonini ilmiy asosda qurishga yo'naltirilgan, o'qitishning axborotli vositalaridan va didaktik materiallardan faol metodlardan keng foydalanishga asoslangan o'qituvchi va o'quvchilarning birgalikda faoliyatiga zamin yaratadi. Pedagogik texnologiya o'qitishning, ta'limning shakllari, metodlari, usullari yo'llari tarbiyaviy vositalarning maxsus yig'indisi va kompozitsiya (joylashuvi)ni belgilovchi psixologik tartiblar majmuasi, u pedagogik jarayonning tashkiliy uslubiy vositalaridan iborat. Shuni aytib o'tishimiz joizki, pedagogik texnologiya tushunchasi bilan bir qatorda pedagogik mahorat ham ta'lim jarayonida o'z ahamiyatiga ega tushuncha hisoblanadi. Pedagogik muloqot deganda, odatda o'qituvchining o'quvchi bilan dars mobaynida va darsdan tashqari bo'ladigan aniq pedagogik funksiyalarga ega va qulay psixologik muhitni yaratish, shuning bilan birga, boshqa xildagi psixologik optimal ilmiy faoliyat va pedagog bilan o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlar uchun yo'naltirilgan professional muloqot shakli tushuniladi. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlarni ifodalovchi hamkorlik pedagogikasiga tayanib talabalarning birgalikda ta'lim olishlari amalga oshiriladi.

Ta'lim jarayonini pedagogik texnologiya asosida tashkil etishning rejalashtirish bosqichida, yetakchi pedagoqlardan pedagogik texnologiyaning qonun-qoida va tamoyillari asosida uslubiy ashyolarni ishlab chiqish paytlarida yuqoriroq malaka talab etiladi. Ta'limni boshqarishda tizimli yondashuv-bu boshqaruvchi, ya'ni o'qituvchining mavjud imkoniyatlari asosida tahsil oluvchilarga kerakli bilim, ko'nikma va malakalarni qo'yilgan maqsadga mos holda shakllantirish jarayonidir. Ta'limda boshqarish jarayoni turli yo'llar bilan amalga oshirilishi mumkin. Hozirgi paytda ta'lim-tarbiya jarayonini boshqarishga turli texnologiyalar joriy etilmoqda.

Ta'limning harakatchan modelini tuzish orqali boshqarish o'zining samaradorligini ko'rsatmoqda. Mo'ljallangan texnologiya tizimli yondashuvga asoslangan bo'lib, quyidagi ketma-ketlikda amalga oshiriladi.

-o'rganilayotgan fan bo'yicha ma'lumotlarni tayyorlash; tayyorlangan ma'lumotlarni o'qitish uslubi va maqsadini e'tiborga olgan holda ma'lum ketmaketlikka keltirish;

-o'quv materialini mazmunni qo'llamoqchi bo'lgan pedagogik usullar nuqtai nazaridan tahlil qilish;

-Pedagogik texnologiyalar qo'llanilishining tegishli bosqichiga oid maqsadni aniqlash;

-pedagogik texnologiyalarni qo'llash jarayoni ketma-ketligini ishlab chiqish;

-texnologiyalardan foydalanishga oid uslubiy tavsiyalar tayyorlash;

-texnologiyalarni qo'llash va erishilgan natijalarni bilim, ko'nikma va malaka tizimlariga ajratish;

-olingan natijalar bo'yicha sifat ko'rsatkichlarini aniqlash;

-ko'zlangan maqsadga erishilganlik darajasini baholash, ta'limni boshqarish jarayoni to'g'risida tegishli xulosalar chiqarish bugungi kunda ta'lim-tarbiya jarayonida muhim omil hisoblanadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini sifatli va samarali qilish uchun juda muhim vosita hisoblanadi. Ular o'quvchilarning bilim olish usullarini o'zgartiradi, o'qituvchilarning pedagogik yondashuvlarini takomillashtiradi va ta'limni individual asosda tashkil etish imkonini yaratadi. Bularning barchasi ta'lim tizimini yanada zamonaviylashtirishga va o'quvchilarni dunyo miqyosida raqobatbardosh qilishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanishi / metodik qo'llanma. Tuzuvchilar D. Ro'ziyeva, M. Usmonboyeva, Z. Holiqova. - Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti, 2013. - 136 bet.
2. O'. Tolipov, M. Usmonboyeva, Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. Fan, 2005.

3. Ollokulova F.U. VALUE RELATIONSHIPS IN YOUNG PEOPLE AND THE UNIQUENESS OF THEIR DECISION MAKING Teacher of the Department of Theory and Practical of Primary Education. ISSN: 2776-0979, Volume 3, Issue 9, Sep., 2022

4. Ollokulova F.U. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tadqiqotchilik faoliyatini konsentrizm asosida shakllantirishning ijtimoiy pedagogik ahamiyat. Жамият ва инновациялар – Общество и инновации – Society and innovations Special Issue – 10 (2022) / ISSN 2181-1415